

Aplicació recomanada dels apunts pràctics per a l'apreciació d'activitats i al·legacions relatives a l'exercici pacífic i democràtic del dret a la lliure determinació dels pobles en relació amb el cas específic del poble català (II)

written by Redacció Unilateral | 25 d'abril de 2018

Establertes així aquestes conclusions, queda per últim examinar-ne les conseqüències pràctiques, així com formular recomanacions al respecte en el marc del mandat atorgat pels Estats membres a l'Expert Independent de les Nacions Unides sobre la promoció d'un ordre internacional democràtic i equitatiu, en particular el mandat de "donar suport a l'enfortiment i la promoció del respecte als drets humans i les llibertats fonamentals a tot el món".

RECOMANACIÓ Núm. 1: Abstenir-se d'OBSTACULITZAR l'exercici pacífic i democràtic del dret d'autodeterminació del poble català.

Es recomana a totes les parts, així com a tot òrgan, institució i funcionari públic, que s'abstingui d'executar actuacions o resolucions públiques, siguin administratives o judicials, l'objectiu o conseqüència de les quals sigui

obstaculitzar actes d'exercici pacífic i democràtic del dret d'autodeterminació del poble català. En efecte, tals actuacions o resolucions haurien de ser considerades com violacions greus d'un dret humà fonamental protegit per la Carta de les Nacions Unides, pels Pactes Internacionals i per la Constitució espanyola, i normalment nul·les de ple dret.

També es recomana que no s'ordini a funcionaris públics (estatals, regionals o locals) l'execució de tals actuacions o resolucions, i que se'ls reconegui l'objecció de consciència si així és al·legada en vista del greu potencial de violació de drets humans.

S'indiquen a continuació exemples d'actuacions o resolucions públiques que podrien ser considerades obstacles a actes d'exercici pacífic i democràtic del dret d'autodeterminació (a més de poder també violar altres drets fonamentals com els de lliure opinió i expressió, de reunió pacífica, de manifestació, i de participació política). Si fos així, se'n recomanaria l'abstenció:

Avís: aquest llistat no és exhaustiu i s'ofereix a títol exemplar i doctrinari per facilitar la comprensió pràctica de la qüestió. Com no pot ser d'altra manera, sols les autoritats competents en l'àmbit nacional (i últimament en l'àmbit internacional) podran decidir la compatibilitat amb l'ordenament jurídic d'actes d'exercici pacífic i democràtic del dret d'autodeterminació, així com d'actuacions o resolucions públiques d'obstaculització d'aquests actes. El llistat que segueix és genèric. Per a detalls sobre situacions concretes, existeixen centenars de denúncies de ciutadans, votants i manifestants catalans, així com un llistat de casos concrets preparat per un col·lectiu de juristes (que s'està fent arribar a Nacions Unides) i un informe sobre restriccions a la llibertat d'informació preparat per un col·lectiu de periodistes.

– Actuacions o resolucions administratives o judicials

l'objectiu o conseqüència de les quals podria ser obstaculitzar actes pacífics i democràtics d'informació o de manifestació sobre el dret d'autodeterminació del poble català per exemple:

– obstaculitzar o impedir la celebració pacífica de conferències i actes informatius sobre el dret d'autodeterminació del poble català, així com la celebració de marxes o manifestacions pacífiques en suport a aquest dret;

– obligar a la identificació sense motiu aparent, i de manera abusiva i intimidatòria, d'assistents a aquests esdeveniments;

– retirar i requisar documents d'informació o de publicitat sobre aquests esdeveniments, o sobre el dret d'autodeterminació del poble català en general; prohibir l'ús de banderes legals independentistes en esdeveniments, i requisar-les;

– bloquejar publicacions, així com clausurar llocs i pàgines web que tractin sobre aquests esdeveniments o sobre el dret d'autodeterminació del poble català en general;

– actuacions o resolucions administratives o judicials l'objectiu o conseqüència dels quals pugui ser obstaculitzar actes pacífics i democràtics d'organització o suport d'una consulta o referèndum per obtenir l'opinió del poble català sobre l'exercici del seu dret d'autodeterminació. En efecte, les consultes o referèndums que utilitzen els mitjans pacífics i democràtics habituals són considerades avui dia com a mètodes fiables per sondejar l'opinió pública i evitar un consentiment artificial a fi de garantir l'autenticitat de l'expressió de la voluntat pública en un entorn lliure d'amenaques i de l'ús de la força. Són instruments estàndards per facilitar l'exercici pacífic i democràtic del dret d'autodeterminació, i actuacions o resolucions d'obstaculització podrien *de facto* impedir l'exercici de tal dret, per exemple:

– obstaculitzar o impedir la difusió d'informació i de publicitat que es fa normalment en mitjans de comunicació públics i privats; fer entrades i registres abusius en mitjans de comunicació i identificar periodistes de manera abusiva; tancar llocs web, pàgines web i aplicacions (fins i tot d'algun partit polític); retirar i requisar documents d'informació o de publicitat; retirar cartells, pancartes i anuncis de la via pública tot i estar en els llocs destinats habituals, i fins i tot retirar-los de balcons particulars; obligar a la identificació de persones relacionades amb aquests actes de manera abusiva i intimidatòria;

– obstaculitzar o impedir la celebració pacífica de conferències, manifestacions i altres esdeveniments sobre la consulta o referèndum; obligar a la identificació sense motiu aparent, i de manera abusiva i intimidatòria, als assistents a aquests esdeveniments;

– obstaculitzar o impedir actes d'organització logística de la consulta o referèndum; fer entrades i registres abusius en organismes oficials i empreses subcontractades; fer escoltes i seguiments, detenir, interrogar i/o empresonar funcionaris públics i empresaris que podrien estar facilitant la logística de tal consulta o referèndum; obstaculitzar o impedir la utilització habitual de mecanismes de finançament públic; clausurar llocs i pàgines web de facilitació logística; requisar material de votació com paperetes de vot; violar correspondència institucional i privada i decomissar material postal relacionat amb tal consulta o referèndum;

– el dia de la consulta o referèndum, agredir amb violència multituds de ciutadans que esperen per poder votar o es manifesten pacíficament davant dels col·legis electorals i causen ferides de diversa gravetat a 1066 persones (58% majors de 41 anys; 23 majors de 79 anys; 22 menors d'edat; dos menors d'11 anys) que van haver de ser ateses segons fonts sanitàries oficials (inclòs un infart de miocardi, la pèrdua de visió d'un ull, 31 traumatismes cranioencefàlics i 25 fractures);

entrar per la força i causar danys materials a escoles i centres de votació; confiscar urnes i paperetes, i clausurar col·legis electorals; utilitzar mesures electròniques per obstaculitzar la gestió logística de la consulta o referèndum. Existeixen dos informes de missions d'observadors internacionals independents que van supervisar el referèndum a més d'una ingent documentació audiovisual.

RECOMANACIÓ Núm. 2: Abstenir-se de CRIMINALITZAR l'exercici pacífic i democràtic del dret d'autodeterminació del poble català.

La criminalització de l'exercici pacífic i democràtic d'un dret humà fonamental, com ho és el dret d'autodeterminació, no hauria d'existir entre les democràcies avançades del segle XXI.

Per tant, es recomana a totes les parts, i a tot òrgan, institució i funcionari públic, que s'abstingui d'executar actuacions o resolucions públiques, siguin administratives o judicials, l'objectiu o conseqüència de les quals sigui criminalitzar actes d'exercici pacífic i democràtic del dret d'autodeterminació del poble català. En efecte, tals actuacions o resolucions haurien de ser considerades com violacions molt greus d'un dret humà fonamental protegit per la Carta de les Nacions Unides, pels Pactes Internacionals i per la Constitució espanyola, i normalment nul·les de ple dret.

També es recomana que no s'ordini a funcionaris públics (estats, regionals o locals) l'execució de tals actuacions o resolucions, i que se'ls reconegui l'objecció de consciència si així s'al·lega en vista del greu potencial de violació de drets humans.

S'indiquen a continuació exemples d'actuacions o resolucions públiques que podrien ser considerades de criminalització d'actes d'exercici pacífic i democràtic del dret

d'autodeterminació, així com de greu detriment del funcionament legítim d'institucions democràtiques del poble català, i de greu detriment de drets electorals i de representació de polítics electes pel poble català (a més de poder també violar altres drets fonamentals com els de lliure opinió i expressió, de reunió, de manifestació, de participació política, i a la llibertat). De ser així, se'n recomanaria l'abstenció:

Avís: ídem anterior, vegeu més amunt.

– obrir un procediment criminal i condemnar a la inhabilitació política el 129è president de la Generalitat de Catalunya i a membres del seu Govern per impulsar una consulta popular no vinculant per obtenir el 2014 l'opinió del poble català sobre l'exercici del seu dret d'autodeterminació (com a resultat, un condemnat va haver d'abandonar l'acta de diputat electe del Congreso); obrir i instruir un nou i separat procediment judicial pels mateixos fets, embargant preventivament els domicilis particulars i altres béns de les mateixes persones per més de cinc milions d'euros;

– ordenar l'apertura de diligències d'investigació per part del Ministerio Fiscal contra 712 alcaldes (el 75% del total de Catalunya) per donar suport pacífic a una consulta o referèndum cedint locals de votació, proposant-ne les detencions en cas de manca de cooperació;

– obrir i instruir procediments criminals, detenint i/o interrogant nombroses persones com professors d'escoles, tècnics informàtics, humoristes o tuitaires, entre altres, per tractament i difusió d'informació relacionada amb el procés català i/o el referèndum;

– obrir i instruir procediments criminals contra alts càrrecs i funcionaris de la Generalitat de Catalunya, en particular en l'àmbit econòmic, policial i tecnològic, per donar suport al procés català i/o al referèndum, detenint i empresonant durant

diversos dies alguns d'ells;

– obrir i instruir procediments criminals contra dirigents de la societat civil catalana, interrogar-los i empresonar-los sense judici previ per temps indefinit (des del 16 d'octubre de 2017), a sol·licitud del Ministerio Fiscal, per un presumpte delictes de sedició;

– destituir el 130è president de la Generalitat de Catalunya i els membres del seu Govern, i intervenir l'administració de Catalunya posant-la sota instrucció directa del govern d'Espanya, destituint funcionaris i suprimint càrrecs, entre altres (nota: aquestes mesures han estat objecte de diversos recursos per considerar que l'article 155 de la Constitució espanyola, sobre el qual es basen, no atribueix aquestes competències al govern d'Espanya);

– obrir i instruir procediments criminals contra les persones acabades de destituir, president de la Generalitat, vicepresident i membres del govern, a sol·licitud del Ministerio Fiscal, per presumpte delictes de rebel·lió, entre altres;

– interrogar i empresonar les persones acabades de destituir sense judici previ, vicepresident de la Generalitat i diversos membres del Govern, a sol·licitud del Ministerio Fiscal; mantenir en presó per temps indefinit (des del 2 de novembre de 2017) el vicepresident i un membre del Govern;

– emetre ordres de detenció contra les persones acabades de destituir, president de la Generalitat i membres del Govern residents a Brussel·les, a sol·licitud del Ministerio Fiscal (nota: Espanya va sol·licitar a Bèlgica la detenció i extradició del president i membres del seu Govern residents a Brussel·les, però va retirar la sol·licitud just abans que els tribunals belgues ho poguessin decidir; així i tot, les ordres de detenció emeses segueixen en vigor pel territori espanyol);

– dissoldre el Parlament de Catalunya i convocar eleccions

anticipades, i supervisar-les directament, per part del govern d'Espanya sobre la base de l'article 155 de la Constitució espanyola (nota: aquestes mesures també han estat objecte de diversos recursos per les raons anomenades en una nota anterior);

– obrir i instruir diversos procediments criminals contra la presidenta del Parlament de Catalunya i membres independentistes de la Mesa del Parlament, a sol·licitud del Ministerio Fiscal, per presumpte delictes de rebel·lió, entre altres;

– interrogar, i empresonar en una presó de Madrid durant una nit, després de ser traslladada en furgó policial retinguda amb manilles, la presidenta del Parlament de Catalunya, primera autoritat del país en aquell moment després de ser destituït el president de la Generalitat de Catalunya. Per alliberar la presidenta de la presó provisional, se li ha requerit una fiança, retirat el passaport i obligat a compareixences setmanals;

– després de convocar eleccions anticipades per part del govern d'Espanya, impedir la participació en campanya electoral de candidats polítics independentistes, inclosos un cap de llista electoral i un segon cap de llista electoral, mantenint-los en presó sense judici previ; denegar-ne la sortida durant tota la campanya electoral, imposant així una situació de desigualtat d'oportunitats respecte a altres candidats;

– després de la celebració de les eleccions, seguir mantenint en presó sense judici previ i per temps indefinit persones esdevingudes diputats electes, obstaculitzant així les seves funcions de representació política; negar-los el trasllat a presons de Catalunya, a prop dels seus representats, i mantenir-los allunyats en presons de Madrid; denegar permisos penitenciaris perquè puguin assistir a plens del Parlament de Catalunya i establir una "incapacitat legal perllongada", tot

això sense judici previ.

– Després de la celebració de les eleccions, ampliar la llista d'investigats per rebel·lió a presidents i portaveus de grups parlamentaris independentistes, així com a presidents i secretaris generals de partits polítics independentistes i la presidenta de l'Associació de Municipis per la Independència. Segons la premsa espanyola [21], les noves resolucions “eleven a 286 el total d'investigats pel Tribunal Suprem en la causa per rebel·lió. (...) La llista podria ampliar-se, ja que la Guàrdia Civil atribueix les activitats delictives a altres escalafons inferiors.”

RECOMANACIÓ Núm. 3: FACILITAR l'exercici pacífic i democràtic del dret d'autodeterminació del poble català.

El meu informe a l'Assemblea General de les Nacions Unides el 2014 (A/69/272) [22] desenvolupa la idea principal que l'exercici pacífic i democràtic del dret d'autodeterminació contribueix a un major gaudi dels drets humans, la pau i l'estabilitat nacional i internacional. En efecte, la perspectiva moderna sobre el dret d'autodeterminació se centra en la seva funció com a medi per promoure la pau. Així, el respecte al dret d'autodeterminació per part dels Estats permet mantenir relacions harmonioses amb els pobles sota la seva jurisdicció i constitueix una important estratègia per promoure l'estabilitat nacional i internacional.

En canvi, la violació d'aquest dret provoca inestabilitat i pot degenerar en situacions de conflicte que s'hagueren pogut evitar amb negociacions de bona fe, en lloc del recurs a la força. Perquè puguin prosperar els drets humans, la pau, la seguretat i l'estabilitat, les relacions entre els pobles i les entitats governamentals han de fonamentar-se en un acord genuí i permanent basat en un contracte social. En cas que el govern vulneri aquest contracte, el poble, com a sobirà, ha de tenir el dret democràtic a redefinir-ne la relació.

En aquest sentit, cal recordar que autodeterminació no equival sempre a secessió. El dret d'autodeterminació comporta la capacitat intrínseca del poble per decidir sobre el seu futur polític, i pot lliurement prioritzar, en un moment històric determinat, des d'una integració completa en un estat, fins i tot sense diferenciar-se d'altres regions (eventualment garantint drets culturals, lingüístics i religiosos específics); fins a la secessió i la plena independència; passant per diversos models d'apoderament regional, autonomia, o estatut especial en un estat federal (en tots els casos amb graus diferents d'autonomia cultural, econòmica i política).

De fet, quan tots els pobles gaudeixen dels drets humans sense discriminació i la població sent que té les regnes del seu destí, el seu interès per assolir la lliure determinació externa (secessió) és menor. L'arrogància, l'exclusió, l'arbitrarietat i el descuit per part dels governs poden conduir pobles pacífics a la desesperació i la violència. Els governs tenen l'obligació de protegir els drets humans de les persones que es troben sota la seva jurisdicció i adoptar mesures de foment de la confiança per crear societats pacífiques regides per l'estat de dret. En la majoria dels casos, això es pot aconseguir en el marc dels òrgans estatals existents, entre altres vies, mitjançant el federalisme i altres models d'autonomia.

Això no obstant, si existeix una reivindicació imperiosa de separació, el més important és evitar l'ús de la força, que posaria en perill l'estabilitat local, regional i internacional i erosionaria encara més el gaudi d'altres drets humans. Són, doncs, necessàries negociacions de bona fe i la disposició a l'entesa.

En aquest sentit, el meu informe a l'Assemblea General de les Nacions Unides el 2014 (A/69/272) recordava les paraules pronunciades precisament per un espanyol, el Sr. Federico Mayor Zaragoza, exdirector general de l'Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura

(UNESCO), en una conferència de la UNESCO sobre el dret d'autodeterminació: "En el món globalitzat d'avui dia, les fronteres entre els estats s'han tornat relatives [...]. Cal fer tot el que sigui possible per vetllar perquè els interessos polítics immediats dels estats no comprometin les aspiracions de tots els pobles a la llibertat i a altres drets legítims. Cal que existeixi una negociació entre totes les parts per evitar conflictes i trobar solucions pacífiques [...]. El dret a la lliure determinació ha d'abastar els drets culturals, lingüístics i a la comunicació, a més dels drets socials, econòmics i polítics, ja que són interdependents" (Paràgraf 14 del meu informe).

El Sr. Mayor Zaragoza publicava la següent reflexió després el referèndum d'independència de l'1 d'octubre de 2017 [23]: "CATALUNYA: mai és tard per a l'encontre. Mai és tard per a l'encontre i per abordar amb serenitat els problemes que, si no troben solució a temps, poden conduir a situacions indesitjables per a tots. Com he indicat reiteradament en relació amb els fets ocorreguts a Catalunya, considero que és fonamental i apressant que tingui lloc una reunió de representants d'ambdues parts sense condicions ni apriorismes per, abordant les diferents dimensions del conflicte amb serenitat i altesa de mires, arribar a conclusions que permetin d'evitar les greus conseqüències que podrien derivar-se'n. Com exdirector general de la UNESCO, president de la Fundació Cultura de Pau i copresident de l'Institut Universitari de Drets Humans, Democràcia i Cultura de la Pau i No violència (DEMOSPAZ) desitjo unir la meua veu a la d'aquells que procuren també, des de diverses instàncies nacionals i internacionals, resoldre adequadament una qüestió que ens concerneix i interpel·la a tots."

Prenent com a base tot el que precedeix, es proposen CINC RECOMANACIONS per facilitar una solució a una problemàtica comuna, que és compartida per l'Estat espanyol i pel poble català:

La immediata reconsideració de les mesures adoptades que puguin criminalitzar l'exercici pacífic i democràtic del dret d'autodeterminació del poble català (vegeu apartat anterior), en particular les que afecten el funcionament d'institucions democràtiques del poble català i drets humans fonamentals sobretot de representants electes, sense esperar que aquestes mesures siguin formalment qüestionades en àmbits jurisdiccionals internacionals. Efectivament, mesures de criminalització de drets fonamentals seran en el seu moment considerades contràries a l'ordenament internacional, però des de l'origen dificulten una solució al conflicte, amb el potencial de generar encara més inestabilitat a la regió. En aquest sentit, s'entén per exemple que el Ministerio Fiscal té competència per modificar la petició de mesures provisionals perquè diputats electes empresonats sense judici previ puguin ser alliberats de la presó i que puguin començar a exercir plenament els seus drets polítics al Parlament de Catalunya recentment constituït.

El reconeixement que el poble català ha manifestat al llarg de les dues últimes dècades, i de manera persistent, una aspiració a modificar pacíficament i democràticament el seu marc d'autogovern, i que els representants lliurement elegits pel poble català són els legítims interlocutors per negociar amb l'Estat espanyol en nom seu (de la mateixa manera que van ser reconeguts com a tals per l'Estat quan es va negociar bilateralment la reforma de l'Estatut de Catalunya la dècada passada).

L'inici urgent d'un procés de negociació bilateral, de bona fe, àgil i amb disposició a l'entesa, entre representants de l'Estat espanyol i del poble català, per examinar conjuntament, sense apriorismes ni imposicions, les possibilitats d'arribar a acords que satisfacin a ambdues parts; en aquest sentit, la comunitat internacional (en particular en l'àmbit europeu i en el de Nacions Unides) disposa d'àmplia experiència en la provisió de mediació i de

bons oficis per assistir les parts.

La comprensió de les parts que qualsevol d'elles ha de poder sotmetre les propostes o resultats d'aquest procés negociador a mecanismes apropiats de validació democràtica, ja siguin de democràcia representativa (parlamentària) o directa (consulta o referèndum). En efecte, qualsevol procés negociador ha de venir acompanyat de la participació i el consentiment dels ciutadans afectats. Els detalls poden ser objecte del procés negociador (pregunta, cens, quòrum i majories, etc.). Instàncies europees i de Nacions Unides tenen àmplia experiència en la matèria i poden assistir en la supervisió d'una consulta o referèndum.

L'acceptació per part de la comunitat internacional que una negativa de l'Estat espanyol a participar, de manera urgent, de bona fe i amb disposició a l'entesa, en un procés bilateral de diàleg i en la situació actual, hauria d'obrir al poble català la possibilitat de prioritzar vies alternatives per a l'exercici pacífic i democràtic del seu legítim dret d'autodeterminació, en particular la celebració d'un referèndum vinculant d'autodeterminació sota la supervisió directa de la comunitat internacional.

Finalment, tal com indicava en el meu informe a l'Assemblea General de les Nacions Unides, l'aplicació del dret d'autodeterminació (com el de tots els drets fonamentals) no és exclusiva de la jurisdicció nacional de l'Estat en qüestió, sinó que és una preocupació legítima de la comunitat internacional. Un ordre internacional democràtic i equitatiu requereix que tots els estats observin la Carta i apliquin el dret internacional de manera uniforme. La millor manera de vetllar per la pau i la seguretat mundials és que els estats observin els tractats de bona fe (*pacta sunt servanda*) i no s'evadeixin d'aplicar-los.

La credibilitat en l'esforç comú per la consecució dels drets humans depèn del seu seguiment uniforme, tant en regions en

vies de desenvolupament com en regions desenvolupades. Les normes no poden aplicar-se de manera selectiva o *à la carte*, com alguns estats ho pretenen. A més, la criminalització de l'exercici dels drets humans, fins i tot el dret a la pròpia identitat i a la lliure determinació, és contrària a l'obligació dels estats a observar tractats i convencions vigents. La comunitat internacional no pot acceptar espirals repressives enlloc. Les excepcions han de considerar-se anacronismes al segle XXI.

Per tant, es convida les Nacions Unides i tots els seus Estats membres, el Consell d'Europa i tots els Estats membres de la Unió Europea, que vetllin pel respecte dels drets humans i de les llibertats fonamentals també a Catalunya, i que intercedeixin per la necessària aplicació d'aquests drets amb relació al poble català, amb l'objectiu que segueixin desenvolupant el seu potencial per promoure la pau i l'estabilitat a Europa.

Prof. Dr. Alfred de Zayas

Expert Independent de les Nacions Unides sobre la promoció d'un ordre internacional democràtic i equitatiu

Palais de Nations, Ginebra

1211 Genève 10

Tel. 0041 22 7882231

Asistentia Aminta Ossom 9179611

Gener de 2018

Versió en alemany:

<https://www.change.org/p/sergio-mattarella-presidente-della-repubblica-italiana-presidente-della-repubblica-italiana-solidarit%C3%A4t-mit-katalonien-f%C3%BCr-das-recht-auf-friedliche-selbstbestimmung/u/22663864>

Versió original en castellà:

APLICACIÓN RECOMENDADA DE LOS : "APUNTES PRÁCTICOS PARA LA APRECIACIÓN DE ACTIVIDADES Y ALEGACIONES RELATIVAS AL EJERCICIO PACÍFICO Y DEMOCRÁTICO DEL DERECHO DE LIBRE DETERMINACION DE LOS PUEBLOS"